

Siyasi Parti Programlarında Sağlık ve Sosyal Güvenlik

SİYASİ PARTİ PROGRAMLARINDA SAĞLIK VE SOSYAL GÜVENLİK

İzmir Tabip Odası Halk Sağlığı Komisyonu'na düzenlenmiştir

Siyasi Parti Programlarında Sağlık ve Sosyal Güvenlik
Birinci Baskı, Haziran 2007, Ankara
Türk Tabipleri Birliği Yayınları

ISBN 978-975-6984-91-8

TÜRK TABİPLERİ BİRLİĞİ MERKEZ KONSEYİ
GMK Bulvarı Şehit Daniş Tunalıgil Sok.
No:2 Kat:4, 06570 Maltepe / ANKARA
Tel: (0 312) 231 31 79 • Faks: (0 312) 231 19 52-53
e-posta: ttb@ttb.org.tr • <http://www.ttb.org.tr>

İkibinyedi 22 Temmuz’unda bir genel seçime gidiyoruz. Bu seçimde tüm vatandaşlar gibi, hekimler de oy kullanacak. Oy kullanırken, siyasi partilerin ülke için önerdiklerini -bilebildikleri ölçüde- göz önüne alacaklar. Önerilenler içinde, sağlık alanı ve sosyal güvenliğin bizim açımızdan özel bir yeri var. Biz de, seçimlerde ışık tutması amacı ile, siyasi partilerin sağlıkta neler dediğini derledik. Partilerin web sayfalarından derlediğimiz bu çalışmanın, daha iyi bir sağlık düşüümüze katkısı olur diye umuyoruz.

ADALET VE KALKINMA PARTİSİ

SAĞLIK

Partimiz, sağlık hizmetlerinin yerine getirilmesini sosyal devlet anlayışının vazgeçilmez unsurları arasında görür. Sosyal güvenlik şemsiyesi tüm halkı kapsayacak şekilde düzenlenecektir. Devlet herkesin temel sağlık hizmetlerini, gerekirse özel sektörle işbirliği yaparak yerine getirmek zorundadır. Etkin ve kaliteli bir sağlık sistemi, nitelikli bir toplum için vazgeçilmezdir. Bu amaçlara yönelik olarak; * Koruyucu hekimliğin yaygınlaşması teşvik edilecek, halk ve çevre sağlığı ile ilgili gerekli tedbirler alınacaktır. Trafik kazaları, iş kazaları, ihmallere nedeni ile meydana gelen özürsüzlüğün engellenmesi için eğitim ve bilinçlendirme çalışmaları yapılacaktır. * Koruyucu ve tedavi edici hizmetler başta olmak üzere, sağlık hizmetleri alanı, gönüllü kuruluşlara ve özel sektöre açıktır. * Anne ve çocuk ölümlerinin yüksek olduğu ülkemizde, anne ve çocuk sağlığı özel bir önem arz etmektedir. * Aile planlamasının gerçekleştirilmesi için bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmalarına önem verilecektir. * Aile hekimliği sistemi uygulamaya konulacaktır. Aile hekiminin muayenehanesi, fizik koşulları ve uygulama standartları Sağlık Bakanlığı'na belirlenecektir. Bu muayenehanelerin kurulması için devlet ucuz krediler verecektir. Böylece birinci basamak sağlık hizmetleri güvenli ve kaliteli olarak halka sunulacaktır. Sevk zinciri sağlıklı hale getirilecek, ihtisas hastanelerindeki anlamsız yığılmalar önlenecektir. * Sağlık sektörü Sağlık Bakanlığı tarafından tek merkezden koordine edilecektir. Bakanlık sadece organizasyon, koordinasyon, yol gösterici, denetleyici, takip edici, politika üretici bir rol üstlenecektir. Böylece sağlık hizmetlerinin tek merkezden yönlendirilmesi sağlanacak, çok başlılık ve düzensizlik önlenecektir. Ülke adına kısa, orta ve uzun dönem sağlık politikaları daha gerçekçi olarak belirlenecek, yönetim ve uygulamalar daha ekonomik olacaktır. * Sağlık Bakanlığı'na yeni sağlık sisteminin uygulamaya konulmasıyla tüm yerel yönetimler de buna entegre olacak ve süratle kendi ihtiyaçlarını belirleyerek planlamalar yapacaklardır. yerel yönetimler kendi sınır ve sorumluluklarında bulunan alanların sağlık profillerini de dikkate alarak kısa, orta ve uzun vadeli yatırım programlarını belirleyecektir. Bu çalışmaların koordinasyonu Sağlık Bakanlığı'na yerine getirilecektir. * Metropollerde acil servis üniteleri kurulacaktır. Bugün sağlık alanında metropollerde yaşanan en önemli problemlerden biri de acil servis ihtiyacının tam olarak karşılanamamasıdır. Acil servis birimlerinin yetersizliği nedeniyle vatandaşların hastane kapısından çevrilmesi önlenecektir. * Uygulamada kolaylık arz etmesi ve verdikleri hizmetin daha ekonomik olması nedeniyle ihtisas hastaneleri kurulacaktır. Böylece daha ucuz ve daha spesifik sağlık hizmeti verilecek ve uzman hekimler yetişecektir. * Ülkemizde kitle yaralanmaları, doğal afetler ve bunların zararları modern dünyada yaşanan oranlardan çok daha fazla

olduğundan ilgili kuruluşlar ve eğitim kurumlarında gerekli düzenlemeler yapılacaktır. * Sağlıkta eğitim kalitesinin artırılması için gerekli tedbirler alınacak ve eğitimin planlanması dünya standartlarına göre yapılacaktır. Hemşirelik Okulu, Hemşirelik Yüksek Okulu ve Sağlık Teknisyeni Okulları, vakıflar ve özel sektör tarafından açılabilir. Devlet bu eğitim hizmetini veren kuruluşları teşvik edecek ve destekleyecektir. * Sağlık çalışanlarının hakları yeniden düzenlenecek, uluslararası standartlara uygun hale getirilecek ve bu sektördeki ücret politikası yeniden ele alınacaktır. * Hasta haklarını koruyan hukuki düzenlemeler yapılacak, "Hasta Hakları Tüzüğü" dünya standartlarına göre yeniden ele alınacaktır. Vatandaşlar, sağlık birimlerinin kontrolünde görev üstlenecektir. * Sağlık hizmetlerinde rekabetin kuralları belirlenecek ve bunlarla ilgili yasal düzenlemeler yapılacaktır. Kalite rekabeti teşvik edilecek, sağlık sektöründe ISO kalite standardı çalışmalarına tüm yurt genelinde başlanacaktır. * Sağlık sektöründe, bilgi işlem merkezli tek kontrol sistemine geçiş sağlanacaktır. Bu sayede sağlıkta maliyetler düşecek, verimlilik ve kalite artacaktır. Her vatandaşa verilecek bir sağlık numarası ile sağlık sorunları hızlı ve güvenilir şekilde tüm birimlerden takip ve koordine edilebilecek ve ayrıca her vatandaşın bağlı bulunduğu sağlık merkezinde bir dosyası bulunacak, nerede tedavi olursa olsun bütün bilgiler bu dosyada toplanacaktır. * Küçük yerleşim birimlerinde doktoru, sağlık personeli ve tıbbi donanımı bulunmayan birçok hastane binası inşa edilmiştir. Popülist politikalarla her geçen gün yenileri talep edilen bu yatırımlar yerine, merkezlerde daha iyi donatılmış hastaneler yapmak, bunları "Merkezi Tıp Birimleri" haline getirmek, hem akılcı hem ekonomiktir. Söz konusu merkezler ile küçük yerleşim birimleri arasında hasta taşıyacak helikopter dahil, ciddi bir ambulans filosu oluşturmak partimizin hedefleri arasındadır. * Tıbbi alandaki bilimsel araştırmalar için özel destek fonları oluşturulacaktır. * Medyadaki sağlık haberleri kontrol edilecek ve sağlık ile ilgili yayınlar desteklenecektir. * Yurt dışında çalışan sağlık personelinin Türkiye'ye dönerek hizmet etmelerini sağlamak amacıyla cezbedici tedbirler alınacak, her alanda olduğu gibi bu alanda da beyin göçünün tersine işleminin imkanları araştırılacaktır. * Tabip Odaları ve Diş Hekimleri Odaları güçlendirilecek, sağlık alanında hizmet verecek yeni sivil örgütlerin kurulması desteklenecektir. * İlaç ve tıbbi ekipman sanayii desteklenecek, sağlık yatırımlarına yapılan teşvikler yeniden düzenlenecektir. * Adli Tıp Kurumu'nun özerk ve bilimsel çalışması sağlanacaktır. Bu alanda tüm teknolojik yenilikler yurdumuza getirilecektir. * Hastanelerimizin ülke genelinde tam kapasite ile çalıştırılması sağlanacaktır. * Tüm vatandaşlarımızı kapsayacak etkin bir genel sağlık sigortası sistemine geçilecektir.

SOSYAL GÜVENLİK

Partimiz sosyal güvenliği anayasal bir hak sayar ve her bireyin bu haktan yararlanmasını sağlamayı devletin bir görevi olarak kabul eder. Bu nedenle

anayasanın belirlediği kapsamda, sosyal devlet anlayışına yaraşır bir sosyal güvenlik politikası oluşturulacak ve her bireye sosyal güvenlik numarası verilecektir. Sosyal güvenlik kapsamında sunulan hizmetlerin insan haysiyetine uygun bir şekilde sunulması sağlanacak, prim ödeyenlerin ve hizmet alanların bu hizmetlerin denetlenmesinde söz sahibi olmalarına da imkan tanınacaktır. Partimiz, sosyal politika uygulamalarının en önemli ve en etkili aracının sosyal güvenlik sistemi olduğu gerçeğinden hareketle; sosyal güvenliği sosyal sigorta, sosyal hizmet ve sosyal yardım üçlü zinciri içinde önemle ele alacak, norm ve standart olarak ciddi ve bilimsel bir değerlendirmeye tabi tutacaktır. Önemli bir bütçe büyüklüğüne ulaşmış olan sosyal güvenlik hizmetleri, çeşitli bakanlıkların bünyelerinde faaliyet göstermekte ve dağınık bir görünüm arz etmektedir. Sosyal güvenlik birimleri sosyal sigortalar, sosyal hizmetler, sosyal yardımlar rejimleri ve alt sektörleri olarak tek bir bakanlığın çatısı altında toplanacak ve konsolide bir sosyal güvenlik bütçesi oluşturulacaktır. Bu bütçenin norm ve standart olarak rasyonel bir baza ve esasa oturtulması için gerekli düzenlemeler gerçekleştirilecektir. Özellikle primli rejimler olan ve çok geniş bir kitleyi ilgilendiren Emekli Sandığı, Sosyal Sigortalar Kurumu (SSK) ve Bağ-Kur'un aktüeryal yapısının ve mali durumunun iyileştirilmesi için tedbirler alınacak, norm ve standart birliği sağlanacaktır. Özellikle SSK'nın mali durumunun güçlendirilmesi için çok önemli olan sigortasız işçi çalıştırılmasının önüne mutlaka geçilecektir. Böylece, çok sayıda sigortasız çalışanın sigorta kapsamına alınmasıyla birlikte eş ve çocuklarının da güvenceye kavuşması sağlanacaktır. Özel sağlık ve hayat sigorta şirketleri yaygınlaştırılacak ve teşvik edilecektir. Çocuklar, gençler ve yaşlılarla ilgili sosyal hizmet programlarının kalitesinin artırılmasına ve genişletilmesine önem verilecektir. Özürlülerin mesleki ve tıbbi rehabilitasyonu genişletilecektir. Bu konuda devletimiz himaye edici değil, hizmet ve imkan sunan bir anlayışta olacaktır. Ömür boyu bakım ve tedaviye muhtaç özürlülerin bakım ve tedavilerinde kolaylıklar, öncelikler ve seçenekler oluşturulacaktır. Sanayileşme ve şehirleşmenin artması ile ailelerin çekirdek aileye dönüşmesi ve gittikçe daha çok insanın çalışma hayatına katılması, özellikle çocuklarla yaşlıların bakımında problemler oluşturmaktadır. Bunun giderilmesi için kreşler, huzurevleri hastanelerinin genişletilmesine önem verilecektir. Belli bir yaşa gelmiş bakıma muhtaç yaşlıların aile içinde bakılması teşvik edilecektir. Yaşlılara ve muhtaçlara yapılan sosyal yardımlar günün şartlarına göre yeniden gözden geçirilecektir. Bu yardımların gerçek muhtaçlara verilmesine dönük düzenlemeler güçlendirilecek ve ödeme miktarı artırılabilecektir. Yurt dışında çalışan vatandaşlarımızın sorunları ile yakından ilgilenilecek, çalışma şartları ve sosyal güvenliklerinin iyileştirilmesi için çalıştıkları ülkelerle yapılmış olan sosyal güvenlik anlaşmaları yeniden gözden geçirilecektir.

ANAVATAN PARTİSİ

Vatandaşlarımızın bedeni ve ruhi sağlığının korunması için gerekli tedbirleri almak veya alınmasını temin etmek devletin asli görevleri arasındadır.

Sağlık hizmetleri, sosyal güvenliğin başlıca unsurlarından biridir.

Sağlık hizmetleri, vasıflı, güvenilir, kolay erişebilir, formaliteden uzak ve yurda dengeli bir şekilde yayılı olmalıdır.

Sağlık hizmetlerinin bir bütun olarak ele alınması zorunludur. Toplum sağlığını tehdit eden hastalıklarla mücadele edilmesi, gıda maddelerinde kalite kontrolüne ve çevre şartlarının iyileştirilmesine önem verilmesi gerekmektedir.

Hastane ve sağlık ocaklarının sayısı artırılmalı, modern alet, makine ve araçlar ile teçhiz edilmeleri sağlanmalı, ilaç sanayinin geliştirilmesi için gerekli tedbirler alınmalıdır.

Devletin yapacağı hizmet ve faaliyetlere ilaveten, özel sağlık müesseselerinin kurulmasını teşvik için tedbirler alınmasını faydalı görürüz.

BAĞIMSIZ TÜRKİYE PARTİSİ

Sağlık

Her vatandaşın tedavi imkanlarından insan onuruna yakışır bir şekilde istifade etmesini temin edecek sağlık güvencesi sağlanacaktır.

Tedavi hizmetlerine standartlar getirilecek, özel sektör teşvik edilecektir.

Sağlık hizmetlerindeki rekabet teşvik edilecektir. Rekabette ise iş tanımı, kalite standardı sıkı denetime tabi tutulacaktır.

Sağlık hizmetlerinde, merkezi bilgisayar otomasyonuna geçilecektir.

Sağlık hizmetlerinde Toplam Kalite Yönetmeliği esasları belirlenecek, uygulanacak ve denetlenecektir.

Sağlıkta Reform Projesi

BTP 'nin gerçekleştireceği sağlık reformunun hedefi vatandaşımıza bulunduğu mahalde en güvenilir, en kaliteli sağlık hizmetini sunabilmektir.

Tüm vatandaşlar genel sağlık sigortası kapsamına alınacak, adil ve eşit sağlık hizmeti sağlanacaktır. İlaç ücretsiz olarak verilecektir. Sağlık hizmeti verilirken basamaklı sevk sistemi uygulanacaktır.

Hastane Kuyruklarında Can Vermeye Son

Emeklilerimize ikamet ettikleri yerlerde özel hastaneler dahil tüm hastanelerden yararlanma imkanı getirilerek hastane kuyruklarına son verilecektir.

BÜYÜK BİRLİK PARTİSİ

SAĞLIK

İnsanımızın sağlıklı bir yapıya sahip olması için, eğitim – beslenme – koruyucu hekimlik – hastane zinciri iyi bir şekilde koordine edilecek ve tam uygulanması sağlanacaktır. Halkın ruh ve beden sağlığını korumanın çok önemli bir görev olduğunu öngörüyor ve sağlık problemini ön plana çıkarmanın gereğine inanıyoruz. Türkiye’de, sağlık probleminin, organizasyon bozukluğundan kaynaklandığına, bugünkü mevcut imkanlar ve kadrolarla bile daha fazla hizmet verilebileceğine inanıyoruz. Sağlık hizmetinin illerde mahalli yönetimlerce, tek elden yürütülmesini savunuyoruz. Sürekli hizmetin verilebilmesi için, malzeme, yardımcı personel ve hekim unsurlarının ahenginin sağlanması, sağlık hizmetinin zorluklarından dolayı bu personelin hayat şartlarını, hizmeti aksatmayacak düzeye çıkarmayı amaçlıyoruz. Illerde sağlık kuruluşlarının kontrolünde ve desteklenmesinde sivil toplum organizasyonları devreye sokulacaktır. Bölgelerarası hekim ve yardımcı personel ile teknik imkanların dengesizliği giderilecektir. Bölge ihtisas ve araştırma hastaneleri büyük şehirlerde yığılmayı önleyecek tarzda yaygınlaştırılacaktır. Sağlık konusu aynı zamanda hayri bir iş olması nedeniyle vakıflar devreye sokulacaktır. Sağlık konusunun istismar edilmesini önlemek için takip organizasyonları geliştirilip, etkin hale getirilecektir. Böylece sağlık kuruluşlarımız ve hastanelerimiz ıstırap yerleri olmaktan çıkarılıp, şefkatle şifa dağıtan yerler haline getirilecektir. Sağlıkta ticaret aracı olmadığı gibi, siyaset konusu olmaması gerektiğinin savunucusu olacağız. Sağlık politikasında eğitici tedavi hizmetlerinin yanı sıra koruyucu sağlık hizmetlerine de öncelik kazandırarak tedavi sağlık hizmetlerine ağırlık verilecektir. Getireceğimiz Genel Sağlık Sigortası Sistemi ile; vatandaşlarımızın hekim seçme hürriyetinin olduğu ve hasta ile hekim arasında para alışverişinin bulunmadığı, hastaların bölgesine göre sosyal adalet içinde dağılımının sağlandığı Doğrudan Tedavi Sistemi’nin savunucusu olacağız. Tedavi için, fakir ilmuhaberi peşinde koşan vatandaşın onurunu koruyacağız. Nüfusumuzun yansı sosyal güvenlik kapsamı dışındadır. Bu kesimin de güvenlik kapsamına alınarak, sağlık primlerini kendilerinin ödeyeceği, ödeyemeyecek gelir düzeyinde bulunanların primlerinin devlet tarafından ödeneceği bir sistem olan Genel Sağlık Sigortası, ülke şartlarında yürürlüğe konulacaktır. Böylece, milletimiz ödediği prime karşılık, hizmete sahip çıkacak ve Sivil İnisiyatif Programı doğrultusunda denetleme şuurunu kazanacaktır. Özellikle, resmi kurumlar da meydana gelen ve vurgun düzeyine ulaşan ilaç israfının önlenmesi için gerekli tedbirler alınacaktır.

SOSYAL GÜVENLİK

Ülkemizde üç sosyal güvenlik kuruluşu olan; Emekli Sandığı, SSK ve Bağ-

Kur birleştirilerek sosyal güvence şemsiyesi genişletilecek ve yaygınlaştırılacaktır. Sosyal güvenlik, günlük siyasi politikaların etkilerinden kurtarılarak, ekonomik olarak güçlendirilecek ve sosyal güvenliğin yaygınlaştırılmasında özel sektörün etkin yer alması sağlanacaktır. İş ve İşçi Bulma Kurumu; İstihdamı Geliştirme Müdürlüğü'ne dönüştürülecek, mesleki eğitim ve planlamaya öncelik veren bir kuruluş olacaktır. Yurtdışında çalışan işçilerimizin hakları, karşılıklı olarak ikili ve uluslararası anlaşmalarla çift yönlü sosyal güvence altına alınacaktır. Sosyal güvenlik şemsiyesi dışında bulunan tarım kesiminde çalışan insanlarımızın sosyal güvenliğe kavuşturulması için gerekli kanuni düzenlemeler yapılacak, gelecekte devlet garantisine alınacaktır. Sosyal güvenlik şemsiyesi altındaki tüm insanlara en iyi sağlık hizmetleri sunulması için gerekli köklü iyileştirmeler yapılacaktır. Kadınlarımızın çalışma hayatına aktif olarak katılması için, geleneksel aile yapımıza uygun yeni kanuni düzenlemeler yapılacak ve çalışan kadın ile çocukların özel olarak korunması sağlanacaktır.

CUMHURİYET HALK PARTİSİ

SAĞLIK

a) Sağlıklı ve Uzun Yaşama Hakkı

Sağlıklı yaşam doğuştan kazanılan bir haktır. Irk, din, yöre, ekonomik ve sosyal durum farkı gözetilmeksizin, herkes sağlıklı ve uzun yaşama hakkına sahiptir.

“Ana rahminden ölüme kadar”, süreklilik içinde, bedenen ve ruhen tam sağlıklı olarak, sağlıklı çevre, ortam ve koşullarda yaşamak tüm yurttaşlarımızın hakkıdır.

İnsanlarımızın yarıya yakını sağlık hizmetleri açısından herhangi bir sosyal güvenlik sistemine dahil değildir. Kaliteli, yeterli ve sürekli sağlık hizmetinin sadece varlıklılara özgü bir hak olarak devamı kabul edilemez.

Cumhuriyet Halk Partisi, sosyal devlet anlayışının gereği olarak, ülkenin her yöresinde, bu hakkın herkese sunulmasının güvencesini oluşturacaktır.

Ülkemiz sağlık ve hizmet yatırımlarına yeterli kaynak ayırmamaktadır. Yıllık sağlık harcamalarımızın toplamı gelişmiş Batılı ülkelerin üçte biri, kamu kaynaklı harcamalarımızın toplamı ise, sadece beşte biri düzeyindedir.

CHP, uygulamaya koyacağı “Sağlık Reformu” çerçevesinde, kamusal veya özel, daha fazla kaynağın, Milli Gelirin daha büyük bölümünün sağlık sektörüne yönelmesini sağlayacaktır.

b) Sağlık Reformu

Ülkenin her yöresinde, tüm yurttaşlara, “ana rahminden ölüme kadar” yaşam boyu kaliteli sağlık hizmetlerinin sunulması Sosyal Devlet anlayışının temel ilkesidir.

CHP, uygulamaya koyacağı, “Sağlık Reformu” ile, sağlık hizmetlerini; kapsamlı ve yeterli, dengeli ve eşitlikçi, sürekli ve kaliteli bir şekilde yurttaşlarımıza sunulmasını sağlayacaktır.

CHP, ilke olarak her türlü sağlık hizmetini, talep eden tüm yurttaşlara bedelsiz sunulmasını öngörmektedir. Bunu sosyal devlet anlayışının gereği saymaktadır.

Ancak, kamusal kaynak ve hizmet alanındaki mevcut yetersizlikler dikkate alınarak;

a) Halen yurttaşlarımızın, sağlık hizmetleri açısından sadece bir bölümünü kapsayan mevcut sigorta programlarının, belirli aşamalarla, tüm nüfusa yaygınlaştırılması hedef alınırken;

- b) Arzu edenler “Özel Sağlık Sigortaları” kapsamında yer alabilecek;
- c) Sağlık hizmetlerinin, bir “reform” niteliğinde yeniden düzenlenmiş ve “döner sermaye” uygulamalarıyla güçlendirilmiş “sosyalleştirme” anlayışıyla halkımıza sunulması sağlanacaktır.

Hiç kimse, kendisi için gerekli sağlık hizmetinden, gelir durumu yetersiz olduğu gerekçesiyle yoksun bırakılmayacak; hiç kimse hastane kapılarına terk edilmeyecektir.

CHP, tüm yoksullara “ücretsiz sağlık hizmeti” sunacaktır. Halen Sosyal Güvenlik kapsamı dışında olan her kesimden yoksul yurttaşların tümünün, her çeşit sağlık hizmetinden ücretsiz yararlanabilmeleri için “Kapsam Dışı Ücretsiz Sağlık Hizmetleri Programı” uygulamasına geçecektir. Bu Program kapsamında ilaç bedellerinin de karşılanması sağlanacaktır.

CHP, engelli yurttaşlarımız ve özel bakıma muhtaç yaşlılara yönelik sağlık hizmetlerini de ücretsiz olarak vermeyi hedef alacaktır. Ancak maddi durumu uygun olanlardan gönüllü katkı sağlanmaları beklenecektir.

CHP, Kamu kesimi Sosyal Sigortalar şemsiyesi kapsamındaki sağlık hizmetlerinin daha geniş ve kaliteli düzeye çıkaracak; Kamu kaynaklarının daha büyük bir bölümünü bu kesime aktararak, destekleyecektir.

CHP iktidarında, özel girişimcilerin sağlık sektörüne yapacağı yatırımlar gerekli ölçüde özendirilecek; özel sağlık hizmetlerinin kalite ve fiyatı Sağlık Bakanlığı’nca etkin olarak denetlenecektir. Vergi mükellefleri satın alacakları sağlık hizmetlerini, belirli standartlar çerçevesinde gelir vergilerinden düşebileceklerdir.

CHP, uygulamaya koyacağı Sağlık Reformu ile, koruyucu, tedavi ve rehabilitasyon amaçlı sağlık hizmetlerinin, birbirleri ile ilişkili üç ana kademe verilmesini öngörmektedir.

CHP bugüne kadar en çok ihmal edilen, özellikle kırsal kesim ve kentlerin gecekondü bölgelerinde çok yetersiz olan “İlk Kademe Sağlık Hizmetleri” ne büyük önem verecektir.

CHP; “İlk Kademe Sağlık Hizmetleri” ni; sağlık evleri, sağlık ocakları ve yerel yönetimlerce oluşturulacak “Gezi sağlık Ekipleri” ile eksiksiz sağlayacaktır. Koruyucu sağlık hizmetlerinin, ebe hemşire, sağlık memuru ve hekim eksikliğini giderecektir. Bu süreçteki geçici eksiklikler özel doktor hizmetleri ile kapatılacaktır.

İlk kademe “koruyucu sağlık hizmetleri” eşliğinde doğumla ilgili hizmetler, ana ve çocuk sağlığı, ayakta ve evde tedavi hizmetleri sağlanarak, diğer kademelerde tıkanmanın da önüne geçilecektir.

CHP iktidarında, “İkinci Kademe Sağlık Hizmetleri”, Bölge ve Merkez hastaneleri ile; “Üçüncü Kademe Sağlık Hizmetleri” ise Eğitim ve Üniversite hastaneleri kanalıyla sağlanacaktır.

Özel hastanelerde bu sürece kendi ölçülerinde katkı sağlayacaktır.

Bu anlayışla, CHP, ayakta, evde, hastanede ve tıp merkezlerindeki hasta bakım hizmetlerini, birbirini destekleyecek biçimde yeniden düzenleyecektir.

CHP, “Sağlık Reformu” ile, “İkinci” ve “Üçüncü Kademe Sağlık Hizmeti” veren kuruluşları; “demokratikleştirme”, “özerkleştirme” ve “yerelleştirme” süreçleri ile yapılandırılacaktır.

CHP, kamu kesimi sağlık sisteminin ve kuruluşlarının mevcut merkeziyetçi yapıdan arındırılmasını büyük ölçüde yerleştirilmesini amaçlamaktadır. Öncelikle, sağlık ocakları ile bölge hastanelerinin, belirli bir zamanlama ve yapılanma süreci sonucu yerel yönetimlerle ilişkilendirilmeleri hedef alınacaktır.

CHP, tüm hastanelerde yönetimlerin katılımcı anlayış ile demokratikleştirilmesini hedef alacak; Eğitim ve Üniversite Hastanelerini “yönetimsel ve eğitimsel özerkliğe” kavuşturacaktır, CHP, bu hastanelerin teçhizat ve altyapı eksikliklerini giderecek, araştırma ve eğitim süreçlerini etkinliğe kavuşturacaktır.

Sosyal Sigortalar Kurumu’nun “sosyal güvenlik” ve “sağlık” hizmetleri birbirinden ayrılacak; birbirinden bağımsız etkin yapılara kavuşmaları sağlık primlerinin amacı doğrultusunda kullanımı sağlanacaktır.

Sağlık kuruluşlarının yeterli düzeye çıkarılmaları için gerekli önlemler alınacak; aralarında oluşturulacak etkin işbirliği ve iş bölümüyle yatak olanaklarından tam yararlanılmasını sağlayacaktır.

CHP yönetiminde, “Acil Servis Hizmetleri” etkinleştirilecek; günümüzde giderek daha çok önem kazanmakta olan ruh sağlığı ile “Engellilere ve Bağımlılara Rehabilitasyon Hizmet Kuruluşları” çoğaltılıp, geliştirilecektir.

Kamu sağlık kurumları ve altyapısının yatak kapasitesi ve olanaklarının her kesime eşitlik anlayışı dışında, özel çıkarlar doğrultusunda kullanılmasını engelleyici önlemler alınacaktır.

CHP, demokratik hekim, diş hekimi ve eczacı odalarının sağlık hizmetlerinden standardizasyon ve denetimi konularında aktif katkıda bulunabileceği ortam oluşturacaktır.

c) Ana ve Çocuk Sağlığı

Türkiye’de doğan her bin bebekten 146’sı 5 yaşına gelmeden, 72’si ise

bir yıl dahi yaşayamadan ölmektedir. Bu konuda dünya sıralamasının çok gerilerinde yer almaktayız.

CHP, ana ve çocuk sağlığı hizmetlerinin, öncelikle “ana-çocuk” sağlığının en yetersiz olduğu kırsal kesimde etkinleştirilmesini hedef almaktadır.

CHP, son yıllarda aksayan “sağlık taramaları”na süreklilik kazandıracak; tüm çocuklara yönelik “ücretsiz” periyodik aşılama kampanyasını sürdürecektir; çocuklarımızın hastalıklara karşı bağışıklık kazanmalarını amaçlayacaktır.

Çocuklarımızın ağız ve diş sağlığını önemseyecek; temel eğitimde tüm çocukların ücretsiz periyodik diş sağlığı kontrolünden geçmelerini sağlayacaktır.

Kamu veya özel tüm büyük boy tesis ve işletmelerde birinci basamak sağlık hizmeti sağlayabilecek ünite ile kreş ve emzirme odası olanakları sağlaması öngörülmektedir.

d) Nüfus Planlaması

Son yıllarda nüfus artış hızının kontrol altına alınması konusunda, aile planlaması alanında belirli mesafeler alınmış olmakla beraber, uygulamalar yetersiz düzeydedir.

CHP, bu sorunun aşılmasında, genel sağlık ve eğitim düzeyindeki düşüklüğü biran önce giderici, yöresel değer yargılarını değiştirecek bir programı, “koruyucu hekimlik” hizmetleri altında planlayarak uygulamaya geçirecektir.

Sağlık, aile planlaması, nüfus artışının sosyo-ekonomik etkileri gibi konular örgün eğitim programlarına dahil edilecek; aile planlaması konusunda uzmanlaşmış sağlık personelinin kırsal kesimde istihdamı için özendirici önlemler alınacaktır.

e) Sağlık Sektörü İnsan Gücü

Ülkemizde sağlık sektörü insan gücü sayısı yetersizdir; ülke genelinde ve sağlık kuruluşları bazında dağılımı dengesizdir. Özellikle Sağlık Bakanlığı ve Sosyal Sigortalar Kurumu'nun mütehasıs ve pratisyen hekim açığı giderek artmakta; sağlık evlerine ebe bulunamamaktadır.

Toplum gereksinimini karşılayacak sayıda ve nitelikte hekim, diş hekimi, eczacı, hemşire, sağlık görevlisi ve ebe yetiştirilmesi; tam kuruluşlu hastanelerde yardımcı sağlık görevlilerinin eğitimi gerçekleştirilecektir.

Sağlık eğitiminde kalitenin artırılması; çok yönlü eğitim görmüş pratisyen hekim yetişmesine öncelik verilmesi, pratisyen hekimlerin belli sürelerle büyük sağlık kuruluşlarında bilgilerini yenilemeleri amaçlanacaktır.

CHP, kamu kesimi sağlık personeline yurttaşların asgari sağlık hizmeti ihtiyacını aksatmamak kaydıyla, “sendikalaşma ve grevli toplu sözleşme” hakkını tanıyacaktır.

Sağlık sektörü insan gücünün, gönüllü olarak, yurda dengeli dağılımlını, tıkanmış olan mecburi hizmet uygulamasına gerek kalmadan, özendirici maddi koşullar geliştirerek uygulanması sağlanacaktır.

SOSYAL GÜVENLİK

a)Herkese Sosyal Güvenlik

Çağdaş refah toplumlarının başta gelen özelliği tüm yurttaşlarına sosyal güvenlik sağlamasıdır. Bizde ise, bu bir anayasal hak olarak belirlenmiş olmasına rağmen, bugüne kadar yeterli kapsam, hizmet boyutu ve etkinliğine kavuşturulamamıştır.

Ücretli olarak çalışmakta olan veya işsiz kalan tüm yurttaşlarımızın sosyal güvenliğini sağlaması gereken “Sosyal Sigorta” uygulamaları belli bir düzeye getirilmiş olmakla beraber; kapsamı gereken nüfusun çok önemli bölümüne henüz ulaşmamaktadır. Kaldı ki, sağladığı maddi güvenceler de çok yetersiz durumdadır.

Benzeri şekilde, “Sosyal Yardım ve Sosyal Hizmet Programları” alanında da tam anlamıyla bir boşluk hüküm sürmektedir.

Bu alanda sahip çıkılması gereken engelli, korunmaya ve bakıma muhtaç durumda bulunan ve sayıları milyonlara varan her yaştaki yurttaşlarımıza götürülen hizmetler çok yetersiz düzeyde kalmaktadır.

Eşitlikçi refah toplumunu oluşturmayı hedef almış olan CHP; bütün yurttaşları sosyal güvenlik kapsamına almayı; herkese güvenceli bir yaşam sağlamayı görev bilmektedir.

b) Sosyal Güvenlik Reformu

CHP, alışan, emekli, işsiz, engelli, yaşlı, yoksul, kimsesiz bütün yurttaşlarımızı, yaşamları boyunca kucaklayacak, onlara insan onur ve saygınlığına yaraşır bir biçimde hizmet verecek, ağdaş bir “Ulusal Sosyal Güvenlik Sistemi” oluşturacaktır. Bu sistem CHP’nin Sosyal Güvenlik Reformu’nun temel dayanağını oluşturacaktır.

Bu anlayışla, öncelikle, her bir sigorta kolunda uygulanacak normlar ve kazanılacak haklar, hak sahiplerinin ve ilgililerin uzlaşacağı ortak bir anlayışta, ulusal düzeyde standart hale getirilecektir.

Söz konusu sigorta normları ve hakları esas olmak üzere, “Ulusal Güvenlik Temel Yasası” çıkartılacak; mevcut SSK, Emekli Sandiğı ve Bağ-Kur’un bir-

leştirilmesiyle “Ulusal Sosyal Sigorta Kurumu” kurulacaktır.

Tarım ve orman işçileri, tarımda kendi hesabına çalışanlar, özel banka ve sigorta şirketlerinde çalışanlar “Ulusal Sosyal Sigorta Kurumu” şemsiyesi altına alınacaktır.

Çalışma gücünden yoksun bulunanların, engellilerin, bakıma ve korunmaya muhtaç olanların sosyal güvenlikleri, hazırlanacak olan “Kamu Desteği ve Sosyal Refah Hizmetleri Ana Planı” çerçevesinde sağlanacaktır.

Ulusal Sosyal Sigorta Kurumu; kamusal denetim açısından ilgili bakanlığa bağlı; ancak idari ve mali yönden özerk; hak sahiplerinin yönetime katılma ilkesini ön planda tutan; sigorta fonlarının kullanımı ve değerlendirilmesinde verimlilik ve etkinliği temel alan bir yapıda oluşturulacaktır.

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu” yeniden düzenlenerek “Sosyal Güvenlik Sistemi” kapsamına alınacaktır. “65 Yaş” yasası ile “Sosyal Dayanışma ve Yardımlaşma Fonu” uygulamaları Sosyal Güvenlik Sistemi içinde yeni bir yapıya kavuşturulacaktır.

Devletin sosyal güvenlik finansmanına katkısı, halen çok yetersiz düzeydedir. CHP, sağlıklı bütçe kaynakları ile bu katkıyı arttıracak; öncelikle Sosyal Güvenlik kapsamı dışında kalanları bu katkıdan yararlandıracaktır.

CHP, tarım ve orman işçilerinin, tarımda kendi hesabına çalışan çiftçilerimiz ile ücretsiz aile işçilerinin sosyal güvenlik kapsamına alınmalarını sağlayacaktır.

Ulusal Sosyal Sigorta Kurumu, sosyal devlet anlayışı uyarınca saptanacak norm ve hakları belirleyecek, bunun üzerinde haklar elde etmek isteyen yurttaşlar kamu sigortalarıyla birlikte özel sigorta haklarından yararlanabilecektir. Bu uygulama ile, Ulusal Sosyal Sigorta alanlar, “Ulusal Sosyal Güvenlik Sistemi” içinde güvenceye kavuşturulmuş olacaktır.

CHP yönetiminde; yurtdışında çalışan işçilerimizin sosyal güvenlik sorunları, ilgili ülkelerde yapılacak yeni anlaşmalarla çözülecek, kesin dönüş şartı aranmadan emekli olmaları sağlanacak; göçmen yurttaşların göç ettikleri ülkelerdeki sosyal güvenlik haklarının ülkemizde geçerli olmasını sağlamak üzere ilgili ülkelerde anlaşmalar yapılacaktır.

c) Emekli Dul ve Yetimlere Onurlu Yaşam

Emekli, dul ve yetim yurttaşlarımız, maaşlarındaki artış oranlarının, uzun yıllardır enflasyonun altında tutulması ile büyük bir yoksulluğun içine düşürülmüşlerdir.

Kaldı ki emekli, dul ve yetimlere onurlu bir yaşam sağlanması, salt parasal olanak sorunu değildir. Sosyal hizmet ve yardımlar alanındaki birçok etkin-

liğin varlığı ile de yakından ilgilidir.

Genelde çok yetersiz olan yürürlükteki sosyal sigorta programlarının, her birinden farklı normların uygulanmakta oluşu, birbirinden çok değişik hak ve menfaatlerin ortaya çıkmasına neden olmakta; emekli, dul ve yetimlerin mağduriyeti artmaktadır.

CHP yönetiminde yaşamlarının en verimli yıllarını, tüm birikimlerini, daha güzel bir Türkiye için harcamış olan emeklilerimize ve bunların dul ve yetimlerine öncelikle onurlu, insanca yaşayacakları düzeyde bir gelir sağlanacak; bu yurttaşlarımızın sağlık, korunma, dinlenme ve yaşamın yeni koşullarına uyum sağlayamama gibi sorunların çözülmesine özen gösterilecektir.

d) Engelliler ve Korunmaya Muhtaç Durumdaki Yaşlılar

Özel eğitime veya desteğe muhtaç engelliler ile korunmaya muhtaç durumdaki yaşlılarımızın durumu toplumun giderek büyüyen bir sorununu oluşturmaktadır.

Toplumdaki geleneksel aile bağlarının zayıflamakta oluşu, bu alandaki sıkıntıların hızla büyümesine yol açmaktadır.

CHP yönetiminde, her yaştaki engelliler ile bakıma ve korunmaya muhtaç durumda olanlara sahip çıkılacaktır. Onlara onurlu, huzurlu, verimli bir yaşam için gerekli destek ve sosyal güvence sağlanacaktır.

Söz konusu sorunların çözülmesi amacıyla, yurt düzeyinde öncelikli hedef gruplarını ve bölgelerini içeren özel bir “Kamu Desteği ve Sosyal Refah Hizmetleri Ana Planı” hazırlanacaktır.

Yetki ve kaynak kullanımı ile sorumluluk açısından yerel yönetimlerin de ağırlıkla görevlendirileceği Ana Plan uygulaması ile; Sosyal Sigorta Programlarındaki kapsam eksikliklerinin giderilmesi de sağlanacaktır.

CHP, “Sosyal Hizmet ve Yardım Programlarını” öncelikle ve etkinlikle uygularken, koruyucu ve önleyici sosyal hizmet programlarını da hızla yaygınlaştırmayı hedef alacaktır.

e) Korunmaya Muhtaç Çocuklar

Kentlerimizin sokaklarında kendi kaderlerine terk edilmiş olan kimsesiz çocuklar ile, ailelerin dar bütçelerine katkı için sokakta çalışan çocukların konusu ülkemizde giderek büyüyen bir sosyal ve toplumsal sorundur. Koruma altına alınamayan, sokağa terk edilen, tiner, uyuşturucu, alkol, kumar gibi kötü alışkanlıklara her an düşme tehlikesi ile karşı karşıya olan çocukların sorunları, devletin temel görevleri içine alınması gereken öncelikli ve özelikli bir sosyal hizmet alanıdır.

Sağlıksız kentleşme, yetersiz sosyal güvenlik ve eğitim hizmetleri, her geçen gün daha büyümekte olan “korunmaya muhtaç kent çocukları” sorununu, CHP, sosyal devlet anlayışının duyarlılığı içinde kesinlikle çözecektir.

Bu çocukların sağlıklı bir biçimde yetiştirilmesi, toplumsallaşması ve ilerisi için hazırlanması, “Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu”nun görev ve ilgi alanı ile sınırlandırılmaz. CHP, merkezi idare ve bağlı kuruluşlarının yanısıra, yerel yönetimler ve gönüllü kuruluşlar arasında etkili işbirliğini sağlayarak, çok yönlü politika araçları ile soruna çözüm getirecektir.

Bu anlayış kapsamında, Çocuk Esirgeme Kurumu’nun bu alandaki çalışmaları “Sokak Sosyal Hizmeti” olarak yapılandırılarak, etkinliğe kavuşturulacak; büyük kent merkezlerinde; “Çocuk Misafirhaneleri”nin sayıları artırılacak, nitelikleri geliştirilecektir.

Aile hizmetleri geliştirilecek, yeterli sayıda “Aile Hizmetleri Merkezleri” aile kurumunun güçlenmesi hedef alınacak; “koruyucu aile ve annelik” uygulaması özendirilecektir.

Cumhuriyet Halk Partisi, Birleşmiş Milletlerin “Çocuk Halkları Bildirgesi”ni eksiksiz olarak yaşama geçirecektir.

f) İşsizlik Sigortası

İşsizlik, emek gelirinden başka bir geliri olmayan yurttaşlarımızın karşılaşılabileceği en önemli risklerden biridir.

Ekonomik ve toplumsal yaşamdaki olumsuzluklar, son yıllarda bu riskin çok artmasına, açık ve gizli işsizliğin yüksek düzeylere tırmanmasına neden olmuştur.

Bu nedenle, ülkemizde işsizlik sigortasına duyulan gereksinme, bu sigorta dalının uygulandığı ülkelerden daha az değildir.

CHP, çalışırken işsiz kalan kişilerin işsizlik sigortasından yararlanmalarını çalışma hakkını güçlendirici bir sosyal politika olarak kabul etmektedir.

Bu nedenle, CHP yönetiminde, çalışanların isteği ve iradesi dışında kendi kusuru olmaksızın işsiz kalması durumunda, çalışırken ödenecek primlerin karşılığı olarak, belli bir süre gelir garantisi sağlanması esasına dayanan; ancak işçi, işveren ve Devlet’in katkılarıyla finanse edilecek olan zorunlu bir işsizlik sigortası uygulanmasına başlanılacaktır. Bir yandan isdihdamın yaygınlaştırılması sağlanırken, öte yandan, kapsamlı “İşsizlik Sigortası” uygulamasına, kademeli olarak geçilecektir.

Bu amaçla, “İş ve İşçi Bulma Kurumu” İşsizlik Sigortasını uygulayabilecek nitelik ve yeteneklere kavuşturulmak üzere yeniden düzenlenecektir.

DEMOKRATİK SOL PARTİ

SAĞLIK

Sağlık hizmeti sunumu, birinci ve daha ileri basamak sağlık hizmetleri olarak iki temel yapıda ele alınacaktır. Koruyucu sağlık ve birincil tedavi hizmetlerini içeren birinci basamak sağlık hizmetleri geliştirilecektir.

İleri basamak sağlık hizmetleri kuruluşları olan hastaneler ise hizmet bölgeleri dikkate alınarak ilçe, il ve bölge hastaneleri olarak yapılandırılacaktır. Sağlık kuruluşları arasındaki güvence farklılıkları asgari düzeye indirilecektir.

Kırsal alanlarda da köy-kentler aracılığıyla sağlık hizmetlerinin en üst düzeye ulaştırılması sağlanacaktır.

SOSYAL GÜVENLİK

Ekonomik kalkınma, sosyal adaletle, sosyal güvenlikle ve demokrasiyle bağdaştırılarak hızlandırılacaktır.

Sosyal güvenlik, tasarrufu çoğaltıcı ve kaynak artırıcı biçimde yaygınlaştırılarak doyurucu düzeye erişirecektir.

Bunun yanı sıra, sosyal güvenlik kapsamının genişletilmesi, Üretici Yatırım Fonlarıyla İşçi Yatırım Fonlarının oluşturulması da kaynakları büyük ölçüde artıracaktır.

Halk sektörü içinde, ayrıca sosyal güvenlik kurumları tarafından ve bu Programın ilgili bölümlerinde açıklanan “Üretici Yatırım Fonları” ile “İşçi Yatırım Fonları” tarafından kurulacak işletmelerin de önemli bir yeri bulunacaktır.

Yerel yönetimler, özellikle az gelişmiş yörelerde, halk sektörü girişimlerine öncülük etmeyi ve destek almayı üstleneceklerdir. Halk sektörü, gelişmiş demokratik ülkelerdeki sendikaların, kooperatiflerin ve sosyal güvenlik kuruluşlarının yatırımcı kuruluşlarıyla ve finansman kuruluşlarıyla da işbirliğine ve ortak yatırımlara özendirilecektir. Onların deneyim birikimlerinden, teknolojik olanaklarından ve sermaye katkılarında, Türkiye’deki halk sektörünün de yararlanması olanakları aranacaktır.

Dışlanan sektörde çalışanların, haklarını korumak ve durumlarını iyileştirmek üzere örgütlenmelerine yardımcı olacaktır.

Onları kaçak iş yapar durumdan yasal iş yapar duruma getirecektir.

Onların sattıkları malları korkusuzca ve engellenmeksizin sergileyebilecekleri uygun yerler ayrılmasını sağlayacaktır.

Onları sosyal güvenlik kapsamına girme olanağına kavuşturacaktır.

Daha verimli, güvenli ve üretken işlere yönelebilmeleri için, onları, gerekli eğitim, önderlik ve kredi olanaklarından yararlandıracaktır.

* Herkesi hastalıkta ve kazada yeterli bakıma kavuşturacak, yaşlılıkta dul, yetim veya işsiz kalındığında ve sakatlık durumunda geçim zorluğundan esirgeyecek, kötü ürün yıllarında köylüye destek olacak bir sosyal güvenlik düzeni toplumun her kesimini kapsayacaktır.

Sosyal güvenlik kurumları, o kurumlara bağlı toplum kesimlerinin demokratik yapılı ve işleyişli örgütlerince yönetilecektir.

Sosyal güvenlik kurumlarının benzer hizmetler gören kuruluşları ortak yönetimler altında birleştirilerek, işlevlerini daha yeterli biçimde ve düşük maliyetle yerine getirmeleri sağlanacaktır.

Bu kurumlarda biriken fonların en karlı biçimde ve ekonomiyi güçlendirecek yönde değerlendirilmesi güvence altına alınacaktır. Sosyal güvenlik hakkı, çalışma hakkıyla birlikte gözetilecektir. Bunun gereği olarak, işsizler ve ekonomideki yapısal veya teknolojik değişim nedeniyle işsiz kalma olasılığı bulunanlar, işsizlik sigortası güvencesinin yanı sıra, iş bulmalarını ve yeni teknolojilere uyum sağlamalarını kolaylaştırıcı eğitim olanaklarına kavuşturulacaklardır. Ayrıca, işsizlerin zamanı; kişilik ve yetenekleri geliştirici, aynı zamanda genel gelişmeye de olabildiğince katkıda bulunucu çalışmalarla değerlendirilecektir. Bu olanakların sağlanmasında, sosyal güvenlik kurumlarıyla ilgili devlet kuruluşları işbirliği yapacaktır.

DOĞRU YOL PARTİSİ

Temel sağlık hizmetlerinin uluslararası standartlara göre kötü bir konumda olan Türkiye’de, sağlık sektörüne yeterince kaynak ayrılmamasının yanı sıra, kaynakların kötü kullanılması da neden olmaktadır. Şu anda 8 milyon kişi sağlık sigortası kapsamı dışındadır. Bu nedenle;

- Hekimsiz sağlık ocağı bırakılmayacaktır.
- Değişik kamu kuruluşları tarafından sağlanan sağlık hizmetleri (SSK, Emekli Sandığı, Yeşil Kart, vb), tek ve zorunlu ulusal sağlık sigortası kapsamı altında toplanacaktır.

Sağlık karnesi yerine TC kimlik numarası kullanılacağı, bu sistemde herkes gelirin göre prim ödeyerek aynı hizmetten yararlanacaktır. Sağlık sigortası primleri, 150.000 YTL’ye kadar olan gelirin yüzde [5]’i olarak alınacaktır. Sigortalıların çalışmayan eşleri ve 18 yaşından küçük çocukları da sağlık hizmetlerinden yararlanacaktır. Ödeme gücü olmayanlar, sigortalı çalışanlar ve aylık geliri asgari ücretin üçte birinden az olanların primlerini bütçeden ödenecektir.

- Hastanelerin verimsiz çalışmalarına ve kaynak israfına son verilecektir. Hastanelerin yönetimi yerel yönetimlere devredilecektir.
- Sağlık hizmetlerinin kapsamının genişletilmesi ve kalitesinin düzeltilmesi için, Ulusal Sağlık Sigortasının topladığı primlerin yanı sıra bütçeden GSMH’nın yüzde 1.5’ine karşılık gelen bir kaynak ayrılacaktır.

Sağlık ve Bakım Turizmini Geliştirme Programı:

Avrupa’nın yaşlı nüfus yapısı ve demografik dinamiği, birçok Avrupa ülkesinde yaşlıların bakımını toplumun önemli sorunlarından biri haline getirmiştir. Avrupa, bu konuda gerekli hizmetleri verebilecek insan gücü kıtlığı çekmekte ve bu hizmetleri sağlayabilmek için giderek artan kaynaklar ayırmaktadır. Türkiye, özellikle güney bölgelerindeki iklim ve doğası, birçok Avrupa ülkesinden uçakla 2-3 saatlik bir uzaklıkta olması ve Avrupa’ya göre ucuz işgücüne sahip olması nedenleriyle, bu hizmetleri sağlamak için oldukça cazip bir onumdadır. Ancak, Türkiye’deki işgücü gerek sağlık bilgisi, gerekse dil bilgisi açısından yeterli değildir. Yukarıda da sözünü edildiği gibi sağlık meslek okullarına devam eden öğrencilerin sayısı son derece sınırlıdır. Eğitim reformu çerçevesinde mesleki eğitimin yaygınlaştırılmasının planlanmasına rağmen, bu ancak orta dönemde gerçekleşebilecektir. Kısa dönemde, Türkiye’nin Avrupalı yaşlıların bakımında önemli bir konuma getirilebilmesi için, özel sektör tarafından kurulacak,

- Yaşlı bakımevlerinin AB standartlarına uygunluğunu denetleyici ve

belgeleyici kurumsal düzenlemeler yapılacaktır. KOBİ desteği programları çerçevesinde bu konuda girişimciler teknik yardım sağlanacaktır.

- Avrupa'da sosyal güvenlik kurumlarıyla işbirliği yapıp emeklilik aylıklarının ve yaşlı bakım ödeneklerinin Türkiye'de kullanılmasını sağlayacak gerekli anlaşmalar yapılacaktır.
- Türkiye'de verilen yaşlı bakım hizmetlerinin tanıtılması ve pazarlanması desteklenecektir.
- Havaalanlarında bu nitelikli yolcuların giriş ve çıkışı kolaylaştıracak düzenlemeler yapılacaktır. Bu konukların uzun dönemli kalabilmelerini yasal olarak sağlayacak yabancıların kayıtları ile ilgili kurallar gözden geçirilecektir.
- Bu amaçla kurulacak bakımevlerinde çalışacak işgücü için altı ay dönemli dil, temel sağlık ve yaşlı bakımı eğitimi ve sertifikası verecek programlar ve bu sektörde çalışanlar için sürekli eğitim programları geliştirilecektir.

Doğal olarak, bu program yalnız yaşlıların bakımı ile sınırlandırılmayacaktır. Diğer tedavi yöntemleri (kaplıcalar, çamur banyoları), nekahet dönemi ve ameliyat hizmetleri de aynı program kapsamında desteklenecektir. Hayata geçirildikten sonra bu programın [300 - 400] bin kişilik doğrudan ya da dolaylı mevsimlik olmayan istihdam yaratması

beklenmektedir.

GENÇ PARTİ

SAĞLIK

Sağlıklı bireyler, sağlıklı ve mutlu bir toplum oluşturur. Sağlık hizmetleri, kaliteli, güvenilir, kolay erişilebilir olması ve etkin biçimde yerine getirilebilmesi için gerekli tüm düzenlemelerin yapılması, tüm vatandaşlarımızın katılabileceği özel sağlık sigortalarının oluşturulması, devlet ve sigorta hastanelerinin vakıflara ve özel kuruluşlara devredilmesi, sağlık hizmetlerinin profesyonel biçimde yerine getirilmesi, fakir ve acz içindeki vatandaşların özel sağlık sigorta primlerinin önemli bir kısmının ödenmesi suretiyle devletin katkıda bulunması sağlanmalıdır. Sağlık hizmetlerinde Katma Değer Vergisinin indirilmesi dahil vergi teşvikleri gerçekleştirilmelidir .

HAK VE ÖZGÜRLÜKLER PARTİSİ

SAĞLIK

Hak ve Özgürlükler Partisi, insanın sağlıklı yaşama hakkını önemser. Devletin en önemli görevlerinden birisinin vatandaşına eşit ve çağdaş sağlık hizmeti götürmek olduğunu benimser. Bu amaçla eğitici ve koruyucu hekimliğin geliştirilmesi için gerekli önlemleri alacaktır.

Parti programına göre, tüm vatandaşları kapsayan Sağlık Sigortası sistemi oluşturulacak; sağlık hizmetlerinde kalite Avrupa Birliği ölçülerinde, sağlık harcamalarının payı ise Birleşmiş Milletler insani gelişme ölçülerinde olacaktır.

Hak ve özgürlükler Partisi, sosyal adaletin, adil gelir dağılımı, çalışma hayatının üretken ve verimli hale getirilmesi; fırsat eşitliğinin sağlanması, güçsüzlere güvence sağlayan etkin bir sosyal güvenlik sisteminin hayata geçirilmesiyle sağlanabileceğine inanır. Toplumsal çalışmalarında, ekonomik ve sosyal durumu iyi olmayan insanlarımıza öncelik verilmesi gerekliliğinden hareket eder. Parti, yaşam düzeyi yüksek olan bir toplum yaratma yolunun devlet, belediye ve sivil toplum örgütlerinin tüm insanlara güvence ve desteğinden geçtiğine inanır. Bu nedenle de, insanların kendi yaşamlarında karar sahibi olma, temel ihtiyaçlarının giderilmesi ve yeni olanakların yaratılması için çalışır. Bireylerin eğitim ve öğretim hakkı, sağlıklı yaşam hakkı, konut hakkı, çalışma hakkı ve benzeri haklarının yaşam bulması sosyal devlet ilkesinin temel görevlerindedir.

HALKIN YÜKSELİŞİ PARTİSİ

SAĞLIK

Sağlık alanı, dünya genelinde, yaklaşık 4 trilyon dolarlık büyük bir alandır. Bu alanın daha fazla kazanç peşindeki yönlendirmelerden uzak kalacağı düşünülemez. Bu gerçeğin farkında ve idrakinde olan partimiz, sağlık konusunun her hal ve şartta bir sosyal devlet faaliyeti olarak idame ettirilmesini; insana, adalete ve huzurlu topluma hizmetin temel göstergelerinden ve ölçütlerinden biri olarak görmektedir. Bunun içindir ki: Sağlık Bakanlığı verilerine göre, Türkiye'nin sağlık düzeyi dünya genelinde orta sıralardadır.

Kentlere göç ve düzensiz kentleşmeye bağlı olarak ruhsal sorunlar, ilaç ve uyuşturucu alışkanlıklarında artma gözlenmektedir. Sigara kullanma alışkanlığındaki hız tırmanıştır.

Türkiye'de yetersiz ve dengesiz beslenme sorunları varlığını, artarak sürdürmektedir. Sağlık hizmetinin sunumunda çok başlılık ve karmaşa devam etmektedir.

Kaynakların yetersizliği sağlık hizmetlerinden yararlanma düzeyini etkileyen en önemli faktörlerdendir. Tüm kamu kurumları dikkate alındığında; sağlık hizmetlerine kamudan ayrılan pay %4,5 civarında kalmaktadır.

- Partimiz, sağlık hizmetlerinin sosyal devletin bir kamu hizmeti olarak devamının önündeki engelleri kaldıracaktır.
- Tüm vatandaşları kapsayacak ve farklılıkları ortadan kaldıracak genel sağlık sigortasına, Anayasal hüküm olmasına rağmen geçilememiştir; partimiz bu geçişi süratle sağlayacaktır.
- Sağlık personelinin dağılımından kaynaklanan sorunları gidermek için gerekli düzenlemeler acilen yapılacaktır.
- Sağlık Bakanlığı yeniden yapılandırılacak, merkez ve taşra teşkilatı uyumlu hale getirilecektir. Bakanlık, merkezî hizmeti planlayan ve denetleyen bir birim, yani kurmay birim haline getirilecektir. Hizmetler taşra teşkilatları tarafından verilecektir. Sağlık hizmetleri, il sağlık müdürlükleri ve ilçe sağlık müdürlükleri olarak teşkilatlanacaktır.
- Sağlık ocağı ve bunlara bağlı sağlık evleri ile hastaneler ve halk sağlığı laboratuvarları esas hizmet birimleri olarak görev yapar hale getirilecektir. Sağlık ocakları; kendi bölgelerinde halkın sağlığını koruyan ve geliştiren, gerektiğinde birinci basamak tedavi hizmeti veren kurumlar olarak çalıştıracaklardır.
- Hastaneler, yatılı tedavi hizmeti veren kurumlar olarak iş göreceklidir.

- Ana çocuk sağlığı ve aile planlaması merkezleri, aile planlaması hizmetlerinde sağlık ocaklarını destekleyen birimler haline getirilecektir.
- Sağlık ocağı bulunmayan yerleşim yerlerine hizmet götürmek için gezici hizmetlere önem verilecektir. İyi bir planlama ile her yerleşim yerine mutlaka gidilecektir.
- Her türlü bulaşıcı ve kronik hastalıkla ilgili ulusal programlar etkin bir şekilde yürütülecektir.
- Özel sektörün tedavi hizmeti amacıyla açtığı poliklinikler kamu tarafından denetlenecektir.
- Tüm yurttaki hasta bakımını ve hizmetlerden yararlanmayı düzenlemek için sevk sistemine önem verilecektir. Birinci basamak, ikinci basamak ve üçüncü basamak tedavi kuruluşlarına gidiş ölçütleri belirlenecek, belirlenen esaslara uyulması sağlanacaktır.
- Koruyucu ve önleyici sağlık sistemlerine öncelik verilecektir.
- Sağlık meslek liselerinde, sektörün ihtiyaç duyduğu tüm dallara yer verilecektir.
- Sağlık personeli ile hasta arasında paranın girmemesi için, iş gücüne uygun ücretin verilmesi esas alınacaktır. Bu nedenle, sabit ücretin yanında, performansa dayalı olarak döner sermaye gelirlerinden pay alınması sağlanacaktır.
- Genel sağlık sigortasına üye olmak zorunlu hale getirilecektir. Genel sağlık sigortası; sosyal sigorta anlayışıyla yürütülecektir. Prim, gelir düzeyi ile uyumlu olacaktır. Prim ödeme gücü olmayanların primlerini devlet ödeyecektir.
- Önlemenin ödemekten daha ucuz olduğu inancı içinde halk sağlığını yakından ilgilendiren koruyucu hekimlik kurumu geliştirilecektir.
- Gerek kamu, gerekse özel sektör eliyle kurulacak ihtisas hastaneleri yaygınlaştırılacaktır.
- Gezici sağlık merkezleri, merkezî ve yerel yönetimler eliyle yaygınlaştırılacaktır. Bu gezici sağlık merkezlerinden özellikle yaşlılar ve özürülüler yararlanacaktır.
- Sağlık ocaklarının geliştirilmesi, bunların gerekli sayıda pratisyen hekim, araç, gereç ve malzemeyle donatılması, Devlet-vatandaş-özel sektör işbirliği ile sağlanacaktır.
- Akıl ve ruh sağlığı hastanelerinin sayıları artırılarak çağdaş tedavi araç

ve gereçleriyle donatılacaklardır.

- Toplumun beden ve ruh sağlığını yakından ilgilendiren uyuşturucu madde kullanımı ve alışkanlığı ile çok yönlü mücadele edilecektir.
- Memur, işçi ve emeklilerin bağlı oldukları sağlık kurumlarından yararlanmaları yanında, her vatandaşın sağlık ocaklarından ve hastanelerden ücretsiz sağlık hizmeti alması sağlanacaktır.
- Hastanelerin idarî ve teknik faaliyetleri birbirlerinden ayrılacak, doktorlar doktorluk, uzman işletmeciler idarecilik yapacak şekilde istihdam esas alınacaktır.
- Hasta-hastane personeli arasındaki ilişkilerin geliştirilmesi amacıyla hemşire ve hastabakıcılar yurtiçinde ve yurtdışında 'davranış bilimleri' alanında etkin bir hizmet içi eğitimden geçirilecektir.
- Vatandaşa çağdaş bir anlayışla kaliteli hizmet verecek sağlık kuruluşlarının artırılması amacıyla bu alanda da özel teşebbüs dinamiğinden yararlanılacaktır.

SOSYAL GÜVENLİK

Çağdaş anayasalarda yer aldığı gibi 1982 Anayasası'nda da yer alan sosyal hukuk devletin bir gereği olan sosyal güvenlik politikamız, vatandaşlarımıza sadece çalıştıkları zamanlarda değil çalışmadıkları zamanlarda da bir gelir güvencesi sağlamayı hedeflemektedir.

Partimiz, sosyal güvenliğin sosyal devlet anlayışından uzaklaştırılarak bir çeşit sosyal destek ve sosyal yardım anlayışına indirgenmesine karşıdır. Günümüz dünyasında sosyal güvenlik, temel insan haklarından birisi olarak kabul edilmektedir.

Sosyal güvenliğin ülkemizde büyük sorun durumuna gelmesinin başlıca nedeni, küreselleşme sürecinde sosyal devletin bir yük olarak görülmeye başlanmasıdır. Partimiz, sosyal devleti vazgeçilmez kılan anlayışı korur ve insan hakları ile çatışan anlayışların karşısında yer alır.

- Yasal çalışma süresini doldurarak emekli olmanın 'yaşamdan emekli olmak' anlamına gelmemesi için gereken her önlem alınacaktır.
- Ülkemizde de sosyal güvenlik sistem ve uygulamalarının çağdaş ölçütlere uygun olması sağlanacaktır.
- SSK, Bağ-Kur ve T.C. Emekli Sandığı gibi farklı ve birbirinden soyutlanmış üç ayrı sistem yerine, bütünleştirilmiş ve koşulları eşitlenmiş gerçek bir ortak yapıya geçilecektir.

- Sosyal güvenlik sistemi, tüm sosyal tarafların içinde yer aldığı, çalışanların ve emeklilerin örgütlenerek etkin denetim de yapabildikleri özerk ve demokratik bir yapıya kavuşturulacaktır.
- SSK yönetimi demokratik ve özerk hale getirilecektir. SSK genel kurulları, danışma kurulları olmaktan çıkarılarak karar ve ibra yetkisi kullanan organlara dönüştürülecektir. SSK başkanının genel kurulca seçilmesini sağlayacak düzenleme yapılacaktır.
- İşsizlik sigortasıyla sağlanan yardımın sona ermesinin ardından devletin sosyal yardımının devreye girmesi sağlanacaktır.
- SSK yanında 'özel sosyal sigorta' sistemi teşvik edilecek ve desteklenecek; ayrıca, sigorta riskleri ve sigortalı kapsamı genişletilecektir.
- Sosyal güvenlik ve sosyal yardım kurumları arasındaki kopukluk giderilerek norm ve standart birliği sağlanacaktır.
- Sosyal güvenlik kurumlarının açıklarını kapatmada prim oranlarının artırımını değil, milyonlarca kayıt dışı çalışanın sigortalı hale getirilmesi esas alınacaktır.
- Sigortalı sayısının artırılması ve yaygınlaştırılmasıyla birlikte, dünyada en yüksek sosyal sigorta primi ödeyen ülkelerden biri olan ülkemizde, prim oranları indirilecektir.
- Yetiştirme yurtlarındaki çocukların eğitim ve işgücü nitelikleri geliştirilmek suretiyle meslek kazanmaları ve hayata hazırlanmaları sağlanacaktır.
- Harp ve görev malullerinin, şehit ailelerinin korunması, desteklenmesi ve yaşam koşullarının iyileştirilmesi süratle temin edilecektir.
- Kimsesiz ve muhtaç kişilerin korunması için, sosyal devlet niteliğine, tarihsel kimliğimize, ruhsal ve kültürel derinliğimize yakışır sosyal hizmet kurumları oluşturulacaktır.

İŞÇİ PARTİSİ

SAĞLIKLI VE GÜVENLİ YAŞAM

Herkese Sağlıklı ve Güvenli Konut

Milli Hükümet, herkese, sağlıklı, güvenli, depreme dayanıklı ve uygarca yaşayabileceği bir konut sağlayacaktır. Bu hedefe ulaşmak için konut yapımı planlanacak, kooperatifleşme desteklenecektir. Her yeni yatırım, yaratacağı konut ihtiyacıyla birlikte ele alınacaktır.

Parasız ve Nitelikli Sağlık

Bütün yurttaşlar sosyal güvenlik kapsamına alınacaktır.

Sağlık alanında her düzeydeki eşitsizliğe son verilecek, herkese nitelikli sağlık hizmeti verilecektir. Sağlık hizmetleri iki yıl içinde parasız hale getirilecek; işyeri, mahalle, köy ve okul temelinde yeniden örgütlenerek halkın ayağına götürülecektir. Türkiye bütün bu olanaklara sahiptir.

Sosyal güvenlik kurumları çökmekten kurtarılacak, hizmet için yeterli hekim ve hastabakıcı görevlendirilecek ve araç gereç tahsis edilecektir. Sosyal güvenlik kurumlarının özel kesimden alacakları hızla tahsil edilecektir.

İnsan sağlığını piyasaya feda eden, hastayı müşteri olarak gören ve çoğaltan sistem değiştirilecektir. Para kazanmaya değil, hastalıkları önleyici sağlık hizmetine öncelik verilecektir. Halkın sağlık bilgisi yaygın eğitim kampanyalarıyla geliştirilecektir.

Sağlık hizmetinin planlanması, yönetilmesi ve denetlenmesine, sağlık görevlileri ile hizmetten yararlananların etkin katılımı sağlanacaktır. Bu bağlamda hekimlerimizin ve sağlık çalışanlarının sorunlarına çözüm getirilecektir.

Halka Ucuz ve Nitelikli İlaç

Sosyal güvenlik kurumlarına ve halka ucuz ve nitelikli ilaç sağlanacaktır.

Milli Hükümet, millî ilaç sanayisini yabancı ilaç tekellerine karşı koruyacak ve destekleyecektir. Araştırma çalışmaları özendirilecek ve geliştirilecektir. Millî güvenliğin gereği olarak, Dünya Sağlık Örgütü'nün 100 temel ilacı ve aşılar Türkiye'de üretilecektir. Türkiye'de üretilebilecek ilaçlar dışardan alınmayacaktır. Yabancı ilaçlara ruhsat, sıkı kayıtlara ve süreye bağlanacaktır.

Sağlığa zarar veren bilinçsiz ilaç tüketiminin kısıtılmasına son verilecektir. Halk bu amaçla eğitilecektir.

Çalışma Hakkı ve İş Güvencesi

En başta gelen hak, yaşama ve geçim hakkıdır. Millî Hükümet, her yurt-

taşın yeteneğine göre bir işte çalışmasını garanti eder. Hiç kimse siyasal görüşü, inancı, ırkı ve cinsiyeti yüzünden işsiz kalmayacak ve işten atılmayacaktır. Angarya yasaktır. Eşit işe eşit ücret uygulanacaktır.

Çalışma Süresi ve Dinlenme Hakkı

Haftalık çalışma süresi 40 saattir. Yeraltında ve ağır işkollarında bu süre daha da kısaltılacaktır. Bütün çalışanların yılda en az bir ay ücretli dinlenme hakları gerçekleştirilecektir. Millî Hükümet, yurttaşlara dinlenme, eğlenme, siyaset, kültür, sanat ve başka toplumsal faaliyetlerde bulunma ve kendilerini geliştirme olanağı sağlayacaktır.

Sağlıklı Çalışma

Çalışma hayatında emekçilerin can güvenliğine ve sağlığına öncelik verilecektir. İşyerleri ve fabrikalarda sağlık koşullarına uyulması sağlanacaktır. İnsan sağlığına olumsuz etkileri olan çalışma alanlarında koruyucu ve önleyici önlemler alınacaktır. Kadınların ve 15-18 yaş arasındaki çocukların sağlıklı çalışma koşulları özel olarak düzenlenecektir.

Çalışanların Hakları

Çalışma hayatını düzenleyen bütün kanunlar, bu arada 4857 sayılı İş Kanunu, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve 399 sayılı Sözleşmeli Personele İlişkin Kanun Hükmündeki Kararname yeniden düzenlenerek, ücretlilerin ve kamu çalışanlarının temel hak ve özgürlükleri hayata geçirilecek ve güvence altına alınacaktır. Bütün çalışanların sendikalaşma, grev ve toplu pazarlık hakları sağlanacak, kaldırılan hak grevi yeniden yasalastırılacak ve lokavt yasaklanacaktır. Bütün halkın ve özellikle emekçilerin ülke siyasetine ve işyerlerinin yönetimine etkin olarak katılmaları, Millî Hükümet için en büyük destek ve güvencedir.

LİBERAL DEMOKRAT PARTİ

SAĞLIK

Sağlıklı bireylerin, sağlıklı ve mutlu bir toplum oluşturacağına olan inançla, sağlık hizmetlerinin en etkin biçimde yerine getirilmesi için gerekli tüm düzenlemelerin yapılması, Liberal Demokrat Parti' nin başlıca hedeflerinden birisidir. Bu anlayışla, tüm vatandaşlarımızın katılabileceği özel sağlık sigortalarının oluşumuna imkân veren yasal düzenlemeler yapılacaktır. Sigorta sektörü finansman kapsamında mütalâa edilerek, vergiden muaf tutulacaktır. Tüm devlet ve sigorta hastaneleri vakıflara ve özel kuruluşlara devredilecek; hastane hizmetlerinin profesyonel biçimde yerine getirilmesi bu suretle sağlanacaktır. Devlet sadece fakir ve aciz olduğunu beyan eden vatandaşların özel sağlık sigortası primlerinin, yarısını ödemek suretiyle, destek sağlayacaktır. Yalan beyanda bulunan kişiler ağır bir şekilde cezalandırılacaktır.

MİLLİYETÇİ HAREKET PARTİSİ

- Her vatandaşımıza çağdaş normlarda sağlık hizmeti

Sağlık politikasının esas amacı; insan ömrü ortalamasının yükseltilmesi, hayatı anlamlı ve değerli kılabacak şekilde yaşama sevinci ve kalitesinin geliştirilmesidir. Bunun için, her türlü sağlık hizmetlerine gereken önem ve desteğin verilmesi, çağdaş devletin temel görevlerinden biridir.

Koruyucu ve temel sağlık hizmetleri, eşitlik ve hakkaniyet prensiplerine uygun olarak; kolay ulaşılabilir, kullanılabilir, hasta haklarına saygılı ve tatmin edici bir şekilde sunulacaktır.

Birinci basamak sağlık hizmet birimleri güçlendirilecek ve özellikle kentlerde vatandaşın doğrudan başvuracağı “Aile Hekimliği” uygulamasına geçilecektir. Hasta sevk sistemi etkinleştirilerek, merkezlerindeki ve büyük kent hastanelerindeki yığılmalar önlenecek ve ihtiyaçların yerinde karşılanması sağlanacaktır.

Hastanelerin teknolojik alt yapısı ve insan gücü imkânları iyileştirilecek, yönetim kapasitesi geliştirilecektir. Alt yapı ve insan gücü imkânlarından etkin bir şekilde yararlanılabilmesi amacıyla tam gün çalışma sağlanacaktır.

- Hastalardan ücret talebine son verilmesi

Vatandaşın sağlık hizmeti bedelini hastaneye ödemesi uygulamasına son verilecek, kullanılan hizmetin bedeli “Sağlık Sandığı Kurumu” tarafından ödenecektir. Gerçek ihtiyaç sahibi olan vatandaşlar, sigorta primleri düzenli bir şekilde devlet tarafından ödenmek suretiyle sağlık sigortası kapsamına alınacaktır.

Farklı kamu kurumlarına ait hastahaneler sadece kendi mensuplarına değil, herkese hizmet verecek şekilde yeniden yapılandırılacaktır. Sağlık Sigortası Kurumu bütün kamu hastahanelerinden ve özel hastahanelerden anlaşmalı olarak hizmet satın alabilecektir.

- Uygulanabilir, kabul edilebilir ve sürdürülebilir sosyal güvenlik sistemi

Sosyal güvenlik kapsamındaki vatandaşlar, uzun yıllar süren prim ödemelerine rağmen emeklilik döneminde sistemin sunduğu hizmetlerden hoşnut değildir. Ne ödenen emeklilik maaşı hayatı idame ettirmek için yeterli düzeydedir ne de sağlık hizmetleri ihtiyaca cevap vermektedir.

Vatandaşların geleceğinden emin olması ve yüksek standartlı bir hayat sürdürmesi için sosyal güvenlik sistemi herkesi kapsayacak şekilde genişletilecektir. Hukukî boyutu itibarıyla “uygulanabilir”, ilgili taraflarca “kabul edilebilir” ve mali boyutu itibarıyla “sürdürülebilir” bir sosyal güvenlik sis-

temi oluşturulacaktır. Bu çerçevede; emeklilik sigortası sağlık sigortasından ayrılarak “Emekli Sandığı Kurumu” ve “Sağlık Sandığı Kurumu” şeklinde yeniden yapılandırılacaktır.

Emeklilik sigortası aktüaryel denge içinde etkili ve özerk bir yapıda yönetilecek, fon yönetimi etkinleştirilecek ve emeklilerin artan refahtan pay alması sağlanacaktır.

Sigortasız çalışma ve çalıştırma önlenerek aktif sigortalı sayısı arttırılacak, denetim hizmetlerinin etkinleştirilmesi suretiyle de eksik prim süresi bildirilmesine, dolayısıyla sigortalının mağdur olmasına fırsat verilmeyecektir.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının yerine sosyal güvenlik, sosyal hizmet ve sosyal yardım kuruluşlarının ilişkilendirildiği “Sosyal Güvenlik ve Yardım Bakanlığı” ile endüstriyel ilişkileri ve işsizlik sigortasını yürütmek üzere “Endüstriyel İlişkiler ve İstihdam Bakanlığı” kurulacaktır.

SAADET PARTİSİ

SAĞLIK

Ülkemizde birçok alanda olduğu gibi sağlıkta da büyük sorunlar mevcuttur. Sağlık hizmetlerinden herkes yeteri kadar istifade edememektedir. Partimiz, sağlık hizmetlerinden herkesin eşit olarak yararlanmaları için gerekli düzenlemeleri yapacaktır.

Genel sağlık sigortası uygulamasına geçilecek, özel sağlık sigortalarından sigorta hizmeti satın alınacak, sağlık sigortası olmayan tek kişi bırakılmayacaktır. Sağlık sigortası primini ödeme gücü olmayanların primleri "Sosyal Güvenlik Yüksek Kurulu" tarafından karşılanacaktır.

Sağlık sigortası bilgileri tek merkezde toplanarak mükerrer sigorta uygulaması önlenecektir.

Vatandaşların hayatı ve sağlığı devletin teminatı altındadır.

Sağlık hizmetleri, sağlık bakanlığı, yerel yönetimler, vakıflar ve özel sektör tarafından verilecek; özel sektör ve vakıflar, sağlık yatırımları yapmaları için teşvik edilecektir. Özel sektörün ve vakıfların hizmet götüremediği yerlerde kamu ve yerel yönetimlerin hizmet vermesi sağlanacaktır.

Tüm yurttta aile hekimliği sistemine geçilecek; oluşturulan kademelere uyulmak koşuluyla, herkes hastane ve hekim seçme hakkına sahip olacaktır.

Sağlık Bakanlığı, personel, yönetim, organizasyon ve hizmet sunumu bakımından politikalar geliştirme, plânlamalar yapma, standart koyma ve denetleme görevi yapacaktır. Bakanlık özel sektör, vakıf ve yerel yönetimlerce yeterince sağlık hizmeti verilemeyen yerlere sağlık hizmeti götürmekle yükümlü olacaktır.

Koruyucu sağlık hizmetlerine büyük önem verilecek ve bu hizmetler bakanlık ve yerel yönetimlerce yerine getirilecektir.

SOSYAL GÜVENLİK

Sosyal güvenlik temel bir insan hakkıdır. İnsan yeryüzüne burada geçireceği süre içerisinde ihtiyaçlarını karşılayabilecek imkânlar, yetenekler ve toprak, hava, su ve güneş gibi nimetler sunularak gönderilmiştir.

Nimetler tüm insanlar için yaratılmıştır. İnsan bu nimetlerden emeğini ve yeteneklerini kullanarak yararlanmaya ve ihtiyaçlarını karşılamaya çalışır.

Bu imkânlardan yararlanamayan işsiz, fakir, yoksul, düşkün kimselerin sosyal güvenlikten pay almaları ve yeterince faydalanabilmeleri sağlanacaktır.

Bu payın adil dağıtılması sosyal güvenlik anlayışımızın temel dayanağını oluşturmaktadır.

Bireysel alanda yapılan yardımlaşma elbette ki çok saygıdeğer bir insani erdemdir; insani amaçlarla yardım yapmak, başışta bulunmak, bireyin hakları arasında olup sosyal güvenliğin önemli unsurlarındandır; engellenmemesi ve teşvik edilmesi gerekir.

Ayrıca bireysel ve kamusal alan dışında, sosyal güvenliğı ilgilendiren çok geniş bir sivil alan bulunmaktadır. İnsanlar gerek dernek kurarak ve gerekse tarihimize damgasını vuran vakıf müessesesi aracılığı ile sosyal güvenlik hizmetine katılabilmelidir, katılmışlardır da. Bu alanda da engel çıkarılmamalıdır. Çünkü bütün bu organize faaliyetler, bireylerin ve toplumun sağlıklı bir şekilde gelişmesine hizmet edecektir.

Bu organizasyonların en üst düzeyde olanı şüphesiz ki devlettir. Devletin temel meşruiyet dayanağı, insan haklarının korunması ve elde edilir olmasını sağlamak olduğundan, sosyal güvenliğin tesis ve temini de devletin asli görevleri arasındadır.

Bir ülkede sosyal güvenliğı kâmil manada işler hale getirebilmek için, önce temel hak ve özgürlüklerin teminat altına alınması gerekir. Eğer sosyal güvenliğin bireysel ve sivil alanı görmezden gelinir, hatta engellenerek işlemez hale getirilirse, sadece kamusal alanda yapılacak düzenlemeler ve getirilecek müeyyidelerle bu önemli mesele çözülemez.

Ülkemizde sosyal güvenliğin görünmez bir tarafı vardır ki; o da milletimizin kültüründen ve inancından beslenen aile yapımızdır. Yıllardır eğitim sistemimiz milli ve manevî değerlerimizden uzak bir aile modelini özendirmeye gayret etmiştir. Buna karşı direnen milli aile yapımız, yaşlısına, engellisine, yoksuluna sahip çıkmakta, aile fertleri arasında diğer topluları kskandıracak düzeyde bir dayanışma ve yardımlaşma sergilemekte; beceriksiz hükümetler eliyle sık sık düşürüldüğü ekonomik krizlerin oluşturduğu sosyal patlamaları sinesinde söndürebilmektedir. Bu milli aile yapısı, benzer yardımlaşma ve dayanışmayı komşuluk ilişkilerinde de göstermektedir.

Belirttiğimiz bu inanç ve kültür yapımızın, kurmaya çalıştığımız sosyal güvenliğin sigortası olduğuna inanıyoruz. Tarihimizde vakıflarla temayüz eden bu yapımızı göz bebeğimiz gibi korumalı ve gelişmesi için elimizden geleni yapmalıyız. Çünkü kurulan sistemler her an krize girebilir, çökebilir. Bu gün çok güçlü ekonomilere sahip olan ülkeler bile sosyal güvenlik sistemlerini çalıştırmada zorlanmaktadırlar. Bu durum vakıfların ne kadar önemli olduğunun açık bir göstergesidir.

Herkesin sürdürülebilir bir yaşam için geçim, barınma, sağlık ve eğitim gi-

derlerini karşılayacak sosyal güvenliğe sahip olma hakkı vardır.

Bu alanlarda ve eğitimin her kademesinde, sosyal güvenlikten yararlanmak için kamusal desteğe ihtiyacı olan herkese doğrudan destek verilecektir.

Bu amaçla “Sosyal Güvenlik Yüksek Kurulu” oluşturulacak ve bu kurulda kamu ve sivil toplum kuruluşları yer alacaktır.

“Sosyal Güvenlik Yüksek Kurulu”nun en önemli ve öncelikle görevi, bütün yurt sathındaki muhtaç ve düşkünleri, mahalli şartları yakinen tanıyan, güvenilir görevlilerin yardımıyla tespit etmek ve bunların insanca yaşamaları için gerekli imkânları temin etmek olacaktır. Böylece 75 milyonluk ülkemizde, aç-açık tek kimsenin kalmaması devlet anlayışımızın temelini teşkil etmektedir.

Emeklilik ve sağlık sigortaları birbirinden ayrılacak; bütün sosyal güvenlik kuruluşları tek çatı altında toplanacaktır.

Kişilerin, emeklilik sigortası ile yapacağı serbest sözleşmeyle, emeklilik yaşını belirlenmesini sağlayacak yasal düzenlemeler yapılacaktır.

SOSYAL DEMOKRAT HALK PARTİSİ

Eğitim ve sağlıkta eşitlik sağlayacağız

Merkezi yönetimin görevleri ulusal güvenlik, ulusal kalkınma, adalet, sosyal güvenliğin sağlanması, eğitim ve sağlık hizmetlerinde fırsat eşitliği yaratılmasıdır. Devletin; eğitim, sağlık ve sosyal güvenlik harcamaları ile istihdama yönelik örgütlenmesi, reel sektöre ve mali sektöre yapacağı müdahale, buna göre Őekillenecektir. Bunun için devlet kaynaklarının yetersiz kalabileceği görüşüne, SHP kesinlikle katılmamaktadır. Eğer devlet kaynakları yetersiz ise bu, yeterince kaynak yaratılmadığı ya da mevcut kaynakların yerinde ve verimli kullanılmadığı anlamına gelir.

Yurttaşlarımıza eksiksiz eğitim ve sağlık hizmeti verilecektir. Bu bizim Sosyal Demokrat ilkelerimizin de özüdür.

Türkiye’de sağlık sorunu temel olarak parasız olmayanların sağlık hizmetine nasıl ulaşacağı sorusunda ve koruyucu sağlık hizmetleri alanında ortaya çıkılmaktadır. SHP koruyucu ve tedavi edici sağlık hizmetlerini birlikte örgütleyerek, toplumun gereksinim duyan kesimlerine ücretsiz olarak ve mümkün olan en üst düzeyde sunabilmeyi en temel görevleri arasında sayar.

EMEK PARTİSİ

Sigorta özelleştirilmeleri durdurulacaktır; katılım payı olmadan işsizlik, yaşlılık ve genel sağlık sigortası getirilecektir.

- Sendikasız, sigortasız işçi çalıştırma yasaklanacaktır.
- İşyeri disiplin kurullarını işçiden yana değiştiren, kazanılmış hakları koruyan, iş koşullarının iyileştirilmesini ve sigorta sistemini güvenceye alan yeni bir iş yasası yapılacaktır.

Yetersiz beslenme ve açlığa karşı zorunlu önlemler alınacaktır.

• Halk sağlığında koruyucu sağlık sistemi esas alınacaktır. Ana-çocuk sağlığı, beslenme, çevre sağlığı ve sağlık eğitimi bütünleştirilecek, koruyucu sağlık hizmetleri yaygınlaştırılacak ve tedavi edici hizmetlere olan aşırı yüklenme azaltılacaktır.

• Özel sağlık kurumları kamulaştırılacak; kamu sağlık kurumlarında özel muayene, teşhis, tedavi hizmetleri ve part-time çalışma yasaklanarak tam gün çalışmaya geçilecektir.

• En küçük yerleşim birimlerinden başlanarak, yaygın ve geniş bir sağlık istasyonları ağı kurulacak, her kademede ücretsiz sağlık hizmetleri verilecektir.

• Birinci basamak sağlık hizmeti birimleri, altyapı, insan gücü ve araç-gereç bakımından güçlendirilerek yaygınlaştırılacaktır.

• Sağlık hizmetlerinin planlanmasından uygulanmasına kadar her aşamada, halkın ve sağlık emekçilerinin katılımına açık bir sağlık sistemi kurulacaktır.

• Tüm halkı kapsayan bir sosyal güvenlik sistemi getirilecek, bu sistemi besleyen kamu kaynakları, işçi ve emekçilerin denetimine açık olacaktır.

• Bütün halk, sağlık ve yaşlılık sigortasından yararlanacaktır.

• İşçi ve emekçilerin, bütün sağlık giderleri, hastane ve ilaç masrafları devlet tarafından karşılanacaktır.

• İlaç üretimi devlet tarafından üstlenilecek ve fahiş ilaç fiyatlarına son vermek üzere özel ilaç fabrikaları devletleştirilecektir.

• Tıp eğitimi, toplumun temel sağlık sorunları öncelikli ve bilimsel gelişmeleri yakından izleyen nitelikte olacaktır.

ÖZGÜRLÜK VE DAYANIŞMA PARTİSİ

- Sağlık hakkı yaşam hakkının bir parçası olarak en temel yurttaşlık hakkıdır. Bu anlayışla sağlık hizmeti teknik değil, insani boyutu önde gelen, 'herkese sağlıklı yaşam' çerçevesinde toplumun önceliklerinin ve kaynaklarının seferber edilmesini gerektiren bir kamu hizmetidir.Reform adı verilen uygulamalarla sağlık da bir kar alanı haline getirilmeye çalışılıyor. Sağlıkın piyasa ilişkilerinden bağımsız olarak örgütlenmesi, özel sağlık hizmetine dayanan modelin terk edilmesi için mücadelenin en geniş kesimlerle sürdürülmesi büyük önem taşıyor.
- Sağlık için gerekli tüm kaynaklar bütçeden hiçbir kısıtlamaya ve tasarruf tedbirine tabi tutulmaksızın toplumun ihtiyaçlarına göre sağlanmalı, kaynak kullanımı ve sağlık hakkı arasındaki ilişki demokratik planlama ve denetimle hayata geçirilmelidir.
- Koruyucu sağlık hizmetlerini temel alan bütüncül sağlık hizmeti anlayışı yaygın ve tüm yurttaşları kapsayacak şekilde kamu tarafından üretilmeli ve yasal arka planı bir an önce tamamlanmalıdır. Tedavi edici hizmetleri ticarileştiren ve yeterli maddi gücü olmayanları dışlayan sisteme son verilmeli, tüm hastaların yararlanmasına olanak sağlayan bir sağlık sistemi oluşturulmalıdır.
- Sağlıkın çevre ve doğaya ait boyutları ihmal edilmemeli, bütünlüklü bir sağlık politikası oluşturulmalı ve koordine edilmelidir.
- Sağlıklı yaşam için spor bilincinin yaygınlaşabilmesinin olanakları ve ortamı oluşturulmalıdır.

HERKESE SOSYAL GÜVENLİK HAKKI!

Sosyal adalet ve barışın sağlanmasında birincil öneme sahip olan, toplumsal dayanışmanın ön koşulu kabul edebileceğimiz sosyal güvenlik tüm yurttaşlar için bir haktır. Bugün bu hakkın herkes için kullanımı bir yana, bizzat ödedikleri primlerle bu sistemin doğal üyesi olan çalışanlar bile bu haktan yoksun bırakılmakta, sosyal güvenlik alanındaki dönüşümle sosyal adalet ve barış bozulmakta, parası olmayanların geleceği karartılmaktadır.

- Tek bir sosyal güvenlik sistemi altında tüm yurttaşların eşit, nitelikli bir sosyal güvenlik hizmetinden yararlanması en temel haktır. Bu hakkın sağlanabilmesi için gerekli yasal ve idari düzenlemeler bir an önce hayata geçirilmeli, 'sosyal güvenlik reformu' olarak sunulan hak gaspı doğuracak düzenlemeler durdurulmalıdır.
- Sosyal güvenliğe ayrılan kaynakların sermaye için ucuz fonlama aracına dönüşmesi engellenmeli, sermayenin bu alana yönelik müdahalelerinin önüne geçilmelidir. Sistem sosyal dışlanmanın olmadığı, tüm yurttaşları

kapsayan bir esasa dayanmalı, sistemin tüm giderleri bütçeden sağlanmalı, sistem vergilerle finanse edilmelidir.

- Çocuklar, işsizler, çalışamayacak durumda olanlar, emekliler, dul ve yetimler, yaşlılar, kimsesizler, sokakta yaşayanlar ve toplumun tüm mağdur kesimleri için çalışma koşullarına bağımlı olmaksızın, insanca yaşamın gerekli koşulları toplumsal kaynakların dayanışmacı bir anlayışla dağıtılması çerçevesinde yerine getirilmelidir.

TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ

Türkiye Komünist Partisi herkese parasız ve eşit eğitim diyor, herkes için parasız ve eşit sağlık hizmeti diyor. En temel insan hakkı olan eğitim ve sağlığı kâr kapısı olarak gören zihniyetle hesaplaşacağını söylüyor. İşçilerden, emekçilerden kesilen vergilerin özel okul ve hastahane sahiplerine aktarılmasına izin vermeyeceğini açıkça belirtiyor. İnsanın insan gibi yaşadığı düzen olan sosyalizmde işsiz ve aç kimse olmayacağı gibi, eğitimsiz kimse de olmayacak, hastane kuyruklarında can veren yoksul insanlara rastlanmayacak. TKP “parasız eğitim ve sağlık” diyorsa, paralı eğitim ve sağlıktan yana partiler yandı demektir.

İşçilerin tam sağlık ve sosyal sigortası:

- Ücretli emeğin her türü için,
- Hastalık, yaralanma, sakatlık, yaşlılık, iş hastalıkları, doğum, dul kalma, yetimlik, işsizlik için,
- Sigorta bedellerinin tümünün kapitalistler ve devlet tarafından karşılanması.

Doğum kontrolü ile hamilelik sürecini kaldırmanın, tüm kadınlara eşit ve parasız bir hizmet olarak sunulması ve bu konularda yaygın eğitim olanakları sağlanması,

Komünistler çevre sorunlarının çözümünü devrime ertelemezler. Bu sorunların kapitalizm altında kaderinin ya ihmal edilmek, ertelenmek, “çözüm-lenirken” başka bir şekilde yeniden üretilmek ya da hiç çözülmemek olduğunu, kapitalizmin somut pratiği temelinde sergilerler.

Çevre sorunlarının kalıcı çözümüne giden yol, bir yanda işçi sınıfının enternasyonal savaşıyla, öte yanda işçi sınıfımızın ve emekçi halkımızın iş ve yaşam koşullarını iyileştirme savaşıyla doğrudan bağlıdır.

En başta insan sağlığı olmak üzere, işçi sınıfı ve emekçi halkın doğal çevresini koruma savaşı, komünist partisinin ve sendikal hareketin acil görevlerindedir.